

Helsingfors/Mariehamn 12.4.2017

Nr 15/17

Hänvisning Ålands lagtings skrivelse
13.3.2017, nr 26, 28,
30, 32 och 34/2017.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över följande av lagtinget 13.3.2017 antagna landskapslagar:

1. Landskapslag om ändring av ordningslagen för landskapet Åland,
2. Landskapslag om ändring av trafikbrottslagen för landskapet Åland,
3. Landskapslag om ändring av 69 § körkortslagen för Åland,
4. Landskapslag om ändring av 29 § landskapslagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare,
5. Landskapslag om ändring av 7 § landskapslagen om tillämpning av fordonslagen.

Ålandsdelegationen avger i det följande ett gemensamt utlåtande över ovan nämnda landskapslagar.

Landskapslagarnas huvudsakliga innehåll

Bestämmelserna om ordningsbot i ovan nämnda landskapslagar ändras så att ordningsbot anges som enda straff för i landskapslagarna angivna förseelser, samtidigt som ordningsbotsbeloppen i respektive landskapslagar höjs. Dessa ändringar föranleds främst av rikslagen om ändring av strafflagen (FFS 985/2016) samt av ändringarna av de rikslagar som genom lagen om införande av lagstiftning

för en reform av handläggningen av brottmål utanför domstolarna (FFS 983/2016) trädde i kraft 1.12.2016, d.v.s. samtidigt som nämnda ändring av strafflagen.

Lagstiftningsbehörigheten

Genom lagen om ändring av strafflagen ändrades bl.a. definitionen av ordningsbot i dess 2a kap. 8 §. Enligt paragrafen är ordningsbot ett till beloppet fast förmögenhetsstraff som är lindrigare än böter och som enligt lagen om ordningsbotsföreseelser (986/2016) är det enda straffet för vissa föreseelser. I lagen om ordningsbotsföreseelser uppräknas de föreseelser för vilka ordningsbot används som straff. Lagen om föreläggande av böter och ordningsbot (FFS 754/2010) anger det förfarande som ska följas i fråga om följande påföljder: 1) bötesstraff för en förseelse för vilken inte har föreskrivits strängare straff än böter eller fängelse i högst sex månader 2) ordningsbot för en förseelse för vilken ordningsbot särskilt har föreskrivits som straff i lag, och 3) förverkandepåföljd på högst 1000 euro vid sidan av de straff som avses i 1 och 2 punkten.

Enligt 27 § 22 punkten i självstyrelselagen har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om straffrätt med undantag av vad som stadgas i 18 § 25 punkten. Jämlikt sist nämnda lagrum utgör beläggande med straff och storleken av straff landskapets behörighet inom rättsområden som enligt självstyrelselagen hör till landskapets lagstiftningsbehörighet.

Högsta domstolen konstaterade i utlåtande 23.12.2015 (OH 2015/212) över Ålands lagtings beslut 14.9.2015 om antagande av landskapslagen om ändring av trafikbrottslagen för landskapet Åland och landskapslagen om ändring av körkortslagen för Åland bl.a. följande under rubriken "Allmänt":

"Rikets behörighet i fråga om straffrätt omfattar emellertid entydigt straffrättens allmänna del. Undantaget i behörighetsfördelningen i 18 § 25 punkten i självstyrelselagen gäller enbart beläggande med straff och storleken av straff inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet. Till straffrättens allmänna del hör bland annat brottsbegreppet och påföljderna. I detaljmotiven till 25 punkten i propositionen till självstyrelselagen konstateras att landskapet har behörighet att "bestämma om beläggande med allmänna och särskilda straff som avses i strafflagen samt om straffets storlek." Motiven fortsätter dock med konstaterandet att landskapet är "bundet av de allmänna stadganden i strafflagen som för närvarande finns i 1-8 kap." (RP 73/1990 rd s. 69 f.)."

Under rubriken "Ordningsbot som enda påföljd för rattfylleri" konstaterade Högsta domstolen bl.a. följande:

”Stadgandena om ordningsbot ingår i 2 a kap. strafflagen som hör till den allmänna delen av strafflagen och riket har uteslutande lagstiftningsbehörighet på detta område. Denna omständighet förhindrar inte i sig att använda ordningsbot som påföljd också i landskapslagarna men användningen av påföljden måste ske inom de gränser som utstakats i strafflagen angående ordningsbot.” Ålandsdelegationen konstaterar att ordningsbot i den då företagna ändringen av strafflagen föreskrivits som enda påföljd för rattfylleri under gränsen 0,5 promille, vilket Högsta domstolen på i utlåtandet anförda grunder ansåg utgöra en behörighetsöverskridning. Även om definitionen av ordningsbot enligt det som anføres ovan ändrats efter domstolens utlåtande, är citaten vägledande vid bedömningen av behörighetsfördelningen gällande straffrätten.

Med stöd av det som anføres ovan konstaterar Ålandsdelegationen beträffande 18 § i landskapslagen om ändring av ordningslagen för landskapet Åland, att förutom bestämmelserna i strafflagens 2a kap. 8 §, hör även bestämmelserna i dess 7 kap. 3a och 3 b § till den allmänna straffrätten. Delegationen gör dessutom bedömningen att även lagen om föreläggande av böter och bötesstraff i dess helhet, och således även dess 1 § och 3 § 1 mom., är att hänföra till den allmänna straffrätten. Dessa bestämmelser är således direkt tillämpliga i landskapet. Därigenom är bestämmelsen i 18 § 1 mom. i landskapslagen om ändring av ordningslagen för landskapet Åland missvisande, då den antyder att nämnda paragrafer innehåller stadganden som utgör landskapsbehörighet, och vilka med stöd av landskapslagen skall tillämpas i den lydelse de har då landskapslagen träder i kraft. Landskapslagens 18 § 1 mom. utgör härvid en behörighetsöverskridning.

Den nu aktuella landskapslagstiftningen berör även rättsområdena allmän ordning och säkerhet, vägtrafik samt näringsverksamhet. Enligt självstyrelselagens 18 § 6, 21 och 22 § punkter har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om allmän ordning och säkerhet, vägtrafik och näringsverksamhet med vissa undantag, varom det nu inte är fråga. I landskapets behörighet ingår att på det sätt som nu föreskrivs stadga om ordningsbot som straff för överträdelser inom landskapets rättsområden samt om ordningsbotens storlek.

Landskapslagstiftningen berör även landskapets myndigheter, som utgör landskapsbehörighet enligt självstyrelselagens 18 § 1 punkt.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen finner att hinder för ikraftträdande av landskapslagarna inte föreligger, förutom beträffande 18 § 1 mom. i landskapslagen om ändring av ordningslagen för landskapet Åland. Det felaktiga stadgandet inverkar inte på tillämpningen av landskapslagen i övrigt, varför landskapslagen till övriga delar kan träda i kraft.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Lampi, Mäenpää och Pellonpää.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare